

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Аспірантський дослідницький семінар»

Ступінь освіти
Освітня програма

Доктор філософії (Ph.D)
Філософія

Тривалість викладання	5 чверть
Практичні заняття	3 години
Кількість кредитів	3 (90 годин)
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/index.php?categoryid=47&browse=courses&perpage=60&page=0>

Кафедра, що викладає

Філософії і педагогіки

Викладач:

Палагута Вадим Іванович,
Професор кафедри філософії і педагогіки,
доктор філософських наук, професор

E-mail: palaguta@ua.fm

Консультації: 16.05-17.25, щочетверга (on-line)

<https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3aB2pufVgvpIZ3MbNcxD2kInjVqIUw-qKNfNzaBvXmLLk1%40thread.tacv2/1727439908662?context=%7b%22Tid%22%3a%226cbb82a7-8f8b-4e21-8922-e8dd1f03e636%22%2c%22Oid%22%3a%22f8e4a95f-5f59-4630-9c45-f8712b8635dc%22%7d>

практичні заняття проводяться відповідно до розкладу.

1. Анотація до курсу

Аспірантський дослідницький семінар – навчальний курс обов'язкового блоку навчального плану підготовки аспірантів за спеціальністю 033-Філософія, Освітньої програми «Філософія». Пропонований навчальний курс дозволяє аспірантам освоювати методiku планування і виконання теоретичних досліджень з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо власної досліджуваної проблеми.

2. Мета та завдання курсу

Мета курсу: розвиток умінь та навичок планування й виконання теоретичних досліджень з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критичного аналізу результатів власних досліджень та результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

Завдання курсу: формування умінь вченого-дослідника, здатності до критичної оцінки власних досліджень та інших дослідників при розгляданні проблеми, спроможності до саморефлексії при роботі з дослідницьким матеріалом, придбанню або закріпленню навичок командної роботи.

3. Результати навчання

Здатність застосовувати основні положення методології соціально-гуманітарних наук та спеціальні методи філософсько-наукового дослідження

Спроможність виконувати аналіз результатів власних досліджень та результати інших дослідників.

Здатність проводити критичний аналіз наукового дослідження, враховуючи комплекс сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

Здатність застосовувати прийоми та методи ведення філософсько-наукової дискусії для точного обґрунтування власної позиції

Спроможність демонструвати навички командної роботи під час роботи над науковими проектами філософського та суміжного напрямку

Здатність на основі критичного осмислення та саморефлексії надавати зрозумілі, несуперечливі дефініції ключових понять дослідження

4 Обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		Денна		Вечірня		Заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
Лекційні	-	-	-	-	-	6	40
Практичні	90	40	50	-	-	4	40
Лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
Семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	90	40	50	-	-	10	80

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	90
РН05.1-Ф3	1. Соціально-гуманітарні науки та філософія: спеціальні філософські методи дослідження як розширення та поглиблення методології соціально-гуманітарних наук.	6
РН05.1-Ф3 РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3	2. Формулювання наукової проблеми. Визначення етапів, форм та методів філософсько-наукового дослідження	6

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
РН05.1-Ф3 РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3	3. Методика пошуку літератури та джерел філософсько-наукового дослідження	6
РН05.1-Ф3 РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3	4. Поняття та система соціально-гуманітарних та філософських джерел. Цифровізація соціально-гуманітарних та філософських джерел	6
РН05.1-Ф3 РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3	5. Оригінальний текст та переклад. Проблема неперекладності соціально-гуманітарної та філософської термінології.	6
РН05.1-Ф3 РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3	6. Формування методологічних засад філософсько-наукового дослідження	6
РН05.1-Ф3 РН05.3-Ф3	7. Змістовний структурний, контекстуальний, семіотичний аналіз соціально-гуманітарного та філософського тексту	6
РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3 РН12.3-Ф3	8. Побудова наукової публікації: визначення мети, актуальності, ступеня наукової розробки теми, обґрунтування та формулювання висновків	6
РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3 РН12.1-Ф3 РН12.2-Ф3 РН12.3-Ф3	9. Презентація результатів наукових досліджень: науковий семінар, наукова конференція, доповідь, тези доповіді, наукова стаття	6
РН12.1-Ф3 РН12.2-Ф3	10. Ведення наукової дискусії. Форми наукової дискусії. Етичні норми наукової дискусії	6

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
РН12.3-Ф3		
РН05.1-Ф3 РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3 РН12.3-Ф3	11. Загальний план дисертаційного дослідження, план публікацій і презентацій наукових досліджень	6
РН05.1-Ф3 РН05.2-Ф3 РН05.3-Ф3 РН12.1-Ф3 РН12.2-Ф3 РН12.3-Ф3	12. Обговорення перших результатів дисертаційного дослідження, опублікованих або підготовлених до публікації учасниками семінару. Кожен учасник має змогу подати свої доробки на обговорення у групі двічі. Презентація результатів дослідження передбачає: попереднє ознайомлення групи з текстом (стаття, тези), виступ автора із поясненням мети й основної ідеї роботи та відповіді на запитання. Обговорення передбачає різні види активності: запитання, критичні зауваження, рекомендації, оцінки. Обговорення доробків аспірантів здійснюється з урахуванням таких аспектів: а) зв'язок із темою дисертації; б) повнота й обґрунтованість джерельної бази; в) чіткість постановки проблеми; г) наявність наукової новизни; д) специфіка й обґрунтованість методології; е) стиль і структура тексту.	12
РН12.1-Ф3 РН12.2-Ф3 РН12.3-Ф3	13. Підсумкова конференція за результатами роботи семінару. Виголошення та обговорення змісту індивідуальних письмових робіт, що містять оцінку досвіду, здобутого завдяки семінару, та розкривають його значення для виконання дисертаційного дослідження	12
Разом		90

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувачів вищої освіти за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень аспірантів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за

офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних аспірантів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо аспірант отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії здобувача за вимогами НРК до 8-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ
--------------------------	-----------------------------

навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час заліку за бажанням здобувача
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань.

Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача вищої освіти ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для освітньо-наукового рівня вищої освіти (подано нижче).

**Загальні критерії досягнення результатів навчання
для 8-го кваліфікаційного рівня за НРК**

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
– Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності.	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: – спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; – критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	95-100
	Відповідь містить не грубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
– Спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; – започаткування, планування, реалізація та	Відповідь характеризує уміння: – виявляти проблеми; – формулювати гіпотези; – розв'язувати проблеми; – оновлювати знання; – інтегрувати знання; – провадити інноваційну діяльність; – провадити наукову діяльність	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з не грубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності; – критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей.	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
– Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому; – використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях.	Зрозумілість відповіді (доповіді). <i>Мова:</i> правильна; чиста; ясна; точна; логічна; виразна; лаконічна. <i>Комунікаційна стратегія:</i> – послідовний і несуперечливий розвиток думки; – наявність логічних власних суджень; – доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; – правильна структура відповіді (доповіді); – правильність відповідей на запитання; – доречна техніка відповідей на запитання; – здатність робити висновки та формулювати пропозиції; – використання іноземних мов у професійній діяльності	95-100
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Відповідальність і автономія</i>		
– Демонстрація значної авторитетності, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, постійна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності; – здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.	Відмінне володіння компетенціями: – використання принципів та методів організації діяльності команди; – ефективний розподіл повноважень в структурі команди; – підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); – стресовитривалість; – саморегуляція; – трудова активність в екстремальних ситуаціях; – високий рівень особистого ставлення до справи; – володіння всіма видами навчальної діяльності; – належний рівень фундаментальних знань; – належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок	95-100
	Упевнене володіння компетенціями відповідальності і автономії з незначними хибами	90-94
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійне обладнання: ноутбук, проектор.

Microsoft Office 365.

Дистанційна платформа Moodle.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бичко І.В., Табачковський В.Г. Філософія. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 648 с
2. Губерський Л. Філософія. Підручник. К., Фоліо. – 2017. – 621 с.
3. Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей. Т. 1–4. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009–2016.
4. Калакура Я.С. Історичне джерелознавство : підруч. для студентів ВНЗ / Вид. 2-ге, допов. і перероб. К.: Либідь, 2017. 510 с.

5. Кузь О. М. Філософія науки : навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. <https://philarchive.org/archive/CHEPOS-2>.
6. Малярчук Є. Філософія і педагогіка покликання. – К., Дух і літера. 2019. – 344 с.
7. Навчальний енциклопедичний словник «Філософія: терміни і поняття/ під редакцією В.Л. Петрушенка. ISBN 978-617-7519-43-9. Львів:«Новий світ – 2000», 2020. – 492 с.
8. Палагута В.І. *«Онтологічна риторика в контексті сучасного соціально-гуманітарного дослідження Альманах «ГРАНІ» №4, -Дніпро, 2024, с.89-97. _Альманах «ГРАНІ» №4, -Дніпро, 2024, с.89-97.* <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/2076>
9. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.-метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утюж [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. – 76 с. <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream>
10. Чекаль Л.А. Філософія: навчальний посібник для аспірантів. К.: Компринт, 2017. 418 с.

Додаткова література

1. Кебуладзе В. Феноменологія досвіду. – К.: Дух і літера. 2012. – 280 с.
2. Мерло-Понті М. Феноменологія сприйняття. – К.: Дух і літера. 2001. – 552 с.
3. Наукова фахова комунікація : практикум / [уклад. О. М. Сідоркіна та ін.] ; Нац. авіац. ун-т. К.: НАУ, 2021. 51 с.
4. Патлайчук О.В. Наука як соціокультурний феномен: практикум для аспірантів та здобувачів наук. ступеню PhD (д-р філософії) / О. В. Патлайчук, О. П. Ступак, О. О. Гончарова ; Нац. ун-т кораблебудуванн ім. адмірала Макарова. Миколаїв: НУК, 2020. 192 с.
5. Петрушенко В.Л. Філософія і методологія науки: навч. посібник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. 181 с.
6. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е.І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. К.: Лібра, 2004. 344 с.
7. Філософія освітнього простору: психологічний вимір : колект. монографія / [Р. В.Павелків та ін. ; під ред. Р. В. Павелківа, Н. В. Корчакової]. К.: Центр учбової літератури, 2021. 398 с.
8. Руденко С.В. Сучасні методологічні концепції дослідження історії української філософії. К.: ВПЦ "Київський університет", 2012. 279 с.
9. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту.– К.: Дух і літера. 2004.–312 с.

